

MÔ HÌNH HIỆN ĐẠI HÓA KIỂU TRUNG QUỐC: NGUỒN GỐC, NỘI DUNG, ĐẶC ĐIỂM VÀ CÁC YÊU CẦU CHÍNH

★ ThS NGUYỄN NHƯ MAI

★ ThS NGUYỄN MAI PHƯƠNG

Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

● **Tóm tắt:** Hiện đại hóa của Trung Quốc là một quá trình chuyển đổi có tính lịch sử từ buộc phải tham gia làn sóng hiện đại hóa phương Tây sang chủ động xu hướng hiện đại hóa thế giới bằng con đường hiện đại hóa mới kiểu Trung Quốc. Lý luận về hiện đại hóa kiểu Trung Quốc không ngừng được đẩy mạnh và mở rộng trên cơ sở “công nghiệp hóa”, “bốn hiện đại hóa”, “xã hội khá giả”. Mô hình này gồm 5 đặc điểm cơ bản là: Hiện đại hóa với quy mô dân số khổng lồ; Hiện đại hóa trong đó mọi người dân đều thịnh vượng; Hiện đại hóa trong đó hài hòa giữa văn minh vật chất và văn minh tinh thần; Hiện đại hóa trong đó có sự hài hòa giữa con người và tự nhiên; và Hiện đại hóa theo con đường phát triển hòa bình. Để hiện đại hóa thành công, chính quyền Trung Quốc định hướng 9 yêu cầu chính, bao gồm: Kiên trì sự lãnh đạo toàn diện của Đảng; Kiên trì chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc; Phát triển chất lượng cao; Phát triển dân chủ nhân dân trong suốt quá trình; Làm phong phú thế giới tinh thần của nhân dân; Hướng tới sự thịnh vượng chung cho toàn thể nhân dân; Thúc đẩy sự hòa hợp giữa con người và tự nhiên; Thúc đẩy xây dựng cộng đồng chung vận mệnh nhân loại; Tạo ra hình thái mới của văn minh nhân loại.

● **Từ khóa:** Hiện đại hóa kiểu Trung Quốc; đổi mới chính trị; Trung Quốc.

1. Nguồn gốc của quá trình hiện đại hóa kiểu Trung Quốc

Hiện đại hóa không chỉ là động lực và phương tiện phát triển của nền văn minh nhân loại, mà còn là biểu tượng, hình thức của sự tiến bộ của nền văn minh nhân loại, là mục tiêu chung của tất cả các quốc gia trên thế giới. Tìm ra con đường để thực hiện hiện đại hóa là câu hỏi quan trọng mà các nước đang phát triển đang cần giải quyết. Đây cũng là yêu cầu nội tại để các nước

xã hội chủ nghĩa như Trung Quốc thực hiện sự phát triển phồn vinh và bền vững.

Trong các giai đoạn lịch sử khác nhau, nội hàm Trung Quốc và đặc điểm Trung Quốc đằng sau hiện đại hóa kiểu Trung Quốc ngày càng được làm phong phú và hoàn thiện.

Hiện đại hóa kiểu Trung Quốc có nguồn gốc sâu xa từ văn hóa Trung Hoa truyền thống, thể hiện bản chất tiên tiến của chủ nghĩa xã hội khoa học, đã tạo dựng một bức tranh mới khác

với mô hình hiện đại hóa phương Tây.

Chiến tranh Nha phiến năm 1840 chính thức mở đầu cho lịch sử Trung Quốc cận đại, đế quốc cổ đại phương Đông buộc phải tham gia vào làn sóng hiện đại hóa khởi đầu từ phương Tây.

Cách mạng Tháng Mười Nga đã đưa chủ nghĩa Mác - Lênin vào Trung Quốc. Kể từ đó, nhiệm vụ quan trọng trong hiện đại hóa của Trung Quốc đã được giao cho những người cộng sản Trung Quốc. Dưới sự lãnh đạo của các thế hệ Đảng Cộng sản Trung Quốc, dân tộc Trung Quốc đã có bước nhảy vọt từ đứng

lên, giàu lên và mạnh lên. Điều thực sự đặt nền tảng xã hội cơ bản cho hiện đại hóa kiểu Trung Quốc là thắng lợi của cuộc cách mạng dân chủ mới dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Trung Quốc.

Trong thời kỳ xây dựng và cách mạng xã hội chủ nghĩa, căn cứ vào nhu cầu hiện thực của việc quá độ lên xã hội xã hội chủ nghĩa, chủ đề hiện đại hóa của Trung Quốc dần hoàn thành việc chuyển đổi sang mục tiêu mang tính kỹ thuật. Tháng 12 năm 1964, tại kỳ họp thứ nhất Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ III, Chu Ân Lai lần đầu tiên đề xuất “bốn hiện đại hóa” gồm: công nghiệp, nông nghiệp, quốc phòng, khoa học và công nghệ.

Trong thời kỳ mới cải cách mở cửa và hiện đại hóa xã hội chủ nghĩa, Hội nghị lần thứ ba Ban Chấp hành Trung ương khóa XI của Đảng Cộng sản Trung Quốc đã quyết định hiện đại hóa xã hội chủ nghĩa chính thức trở thành trọng tâm công tác của toàn Đảng. Vào nửa cuối năm 1978, Đặng Tiểu Bình đã đến thăm Nhật Bản, sau khi nghiên

cứu sâu sắc về sản xuất và các khía cạnh khác của doanh nghiệp Nhật Bản, ông nói: “Tôi hiểu thế nào là hiện đại hóa”⁽¹⁾. Trong Báo cáo chính trị tại Đại hội XII, Đặng Tiểu Bình đã lần đầu tiên đề xuất “xây dựng chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc”⁽²⁾. Báo cáo của Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng Cộng sản Trung Quốc đã đưa việc xây dựng “một đất nước xã hội chủ nghĩa hiện đại thịnh vượng, dân chủ và văn minh”⁽³⁾ vào đường lối cơ bản của Đảng, đồng thời, làm rõ thêm khuôn khổ cấu trúc và con đường phía trước cho hiện đại hoá kiểu Trung Quốc.

Bước vào thế kỷ XXI, Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Trung Quốc lần đầu tiên đề xuất bố cục tổng thể của động lực hiện đại hóa “bốn trong một” và đề xuất xây dựng nền văn minh sinh thái trong báo cáo của Đại hội Đảng Cộng sản Trung Quốc lần thứ XVII.

Hiện nay, chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc đã bước vào bước ngoặt lịch sử đặc thù của thời đại mới, lý luận hiện đại hóa sáng tạo kiểu Trung Quốc không ngừng được hoàn thiện và phát triển. Tháng 9 năm 2013, trong cuộc họp lần thứ chín của Bộ Chính trị Ban Chấp hành Trung ương khóa XVIII, Tập Cận Bình đã tập trung làm rõ những khác biệt quan trọng trong quá trình phát triển giữa hiện đại hóa của Trung Quốc và hiện đại hóa của các nước phương Tây; đồng thời, chỉ ra khó khăn trong quá trình hiện đại hóa của Trung Quốc.

Tại Hội nghị toàn thể lần thứ năm Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Trung Quốc khóa XIX, Tập Cận Bình chỉ rõ, công cuộc xây

Hiện đại hóa kiểu Trung Quốc có nguồn gốc sâu xa từ văn hóa Trung Hoa truyền thống, thể hiện bản chất tiên tiến của chủ nghĩa xã hội khoa học, đã tạo dựng một bức tranh mới khác với mô hình hiện đại hóa phương Tây. Chiến tranh Nha phiến năm 1840 chính thức mở đầu cho lịch sử Trung Quốc cận đại, đế quốc cổ đại phương Đông buộc phải tham gia vào làn sóng hiện đại hóa khởi đầu từ phương Tây.

dựng hiện đại hóa xã hội chủ nghĩa của Trung Quốc có nhiều đặc trưng quan trọng, đồng thời, khái quát các đặc trưng quan trọng trên năm phương diện của hiện đại hóa kiểu Trung Quốc.

Ngày 06/7/2021, tại Hội nghị thượng đỉnh Đảng Cộng sản Trung Quốc và lãnh đạo các chính đảng thế giới, với sự tham dự của lãnh đạo hơn 500 chính đảng và tổ chức chính trị đến từ hơn 160 quốc gia, trong bài phát biểu quan trọng của Tổng Bí thư Tập Cận Bình, ông chỉ rõ rằng, Đảng Cộng sản Trung Quốc sẽ đoàn kết lãnh đạo nhân dân Trung Quốc tiếp tục đẩy mạnh quá trình hiện đại hóa theo kiểu Trung Quốc và có những đóng góp mới trong việc khám phá con đường hiện đại hóa của nhân loại⁽⁴⁾.

Tháng 11/2021, Nghị quyết của Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Trung Quốc về những thành tựu chính và kinh nghiệm lịch sử trong quá trình đấu tranh một trăm

năm của Đảng đã được Hội nghị Trung ương 6 khóa XIX xem xét và thông qua, Nghị quyết nêu rõ, Đảng đã lãnh đạo nhân dân thành công bước đi trên con đường hiện đại hóa kiểu Trung Quốc và tạo ra hình thái mới của nền văn minh nhân loại, mở rộng con đường hiện đại hóa cho các nước đang phát triển⁽⁵⁾.

Ngày 16/10/2022, trong Báo cáo Đại hội XX, Tổng Bí thư Tập Cận Bình đã nhấn mạnh, từ nay trở đi, nhiệm vụ trọng tâm của Đảng Cộng sản Trung Quốc là đoàn kết và lãnh đạo nhân dân các dân tộc trong cả nước xây dựng một nước xã hội chủ nghĩa hiện đại hùng mạnh toàn diện, thực hiện “mục tiêu 100 năm” lần thứ hai, thúc đẩy toàn diện công cuộc phục hưng vĩ đại dân tộc Trung Hoa bằng hiện đại hóa kiểu Trung Quốc⁽⁶⁾.

2. Nội dung và đặc điểm chính của mô hình hiện đại hóa kiểu Trung Quốc

Có thể nói, hiện đại hóa kiểu Trung Quốc bắt nguồn từ văn hóa truyền thống ưu tú của Trung Quốc, đã hiện thực hóa sự chuyển đổi của nền văn minh Trung Quốc và mở rộng không gian cho sự phát triển đa dạng của nền văn minh nhân loại⁽⁷⁾.

(1) Nội dung chính của hiện đại hóa kiểu Trung Quốc

Hiện đại hóa kiểu Trung Quốc là một thành tựu lớn trong quá trình tìm tòi và thực tiễn lâu dài của nhân dân do Đảng Cộng sản Trung Quốc lãnh đạo. Năm 1945, trong cuốn “Về Chính phủ Liên minh”, ông Mao Trạch Đông đã dành không gian đáng kể để thảo luận về “các vấn đề công nghiệp”. Năm 1954, trong bài phát biểu tại kỳ họp đầu tiên của Đại hội đại biểu

Có thể nói, hiện đại hóa kiểu Trung Quốc bắt nguồn từ văn hóa truyền thống ưu tú của Trung Quốc, đã hiện thực hóa sự chuyển đổi của nền văn minh Trung Quốc và mở rộng không gian cho sự phát triển đa dạng của nền văn minh nhân loại.

nhân dân toàn quốc, Mao Trạch Đông kêu gọi xây dựng Trung Quốc thành một nước công nghiệp hóa lớn và có mức độ hiện đại hóa cao⁽⁸⁾. Báo cáo công tác Chính phủ, trên cơ sở đó, nêu rõ khái niệm “bốn hiện đại hóa” khi trình bày: “Nếu không xây dựng công nghiệp hiện đại, nông nghiệp hiện đại, giao thông hiện đại và quốc phòng hiện đại, chúng ta sẽ không thoát khỏi tình trạng lạc hậu, nghèo đói, cách mạng của chúng ta sẽ không đạt được mục tiêu đề ra”⁽⁹⁾. Các quan điểm nhất quán với tư tưởng đó như: “Chúng ta nhất định xây dựng một nước xã hội chủ nghĩa có công nghiệp hiện đại, nông nghiệp hiện đại, khoa học và văn hóa hiện đại”⁽¹⁰⁾, “Xây dựng chủ nghĩa xã hội vốn dĩ phải hiện đại hóa công nghiệp, hiện đại hóa nông

nghiệp, hiện đại hóa khoa học, văn hóa, nhưng hiện nay chúng ta cần bổ sung thêm hiện đại hóa quốc phòng”⁽¹¹⁾... cho thấy nhận thức về “bốn hiện đại hóa” đã không ngừng được nâng cao.

Năm 1964, khi trình bày Báo cáo công tác Chính phủ tại Kỳ họp thứ nhất Đại hội đại biểu nhân dân toàn quốc lần thứ III, ông Chu Ân Lai đã chính thức đặt “bốn hiện đại hóa” làm mục tiêu phát triển của Trung Quốc và nhiệm vụ trọng tâm của phát triển nền kinh tế quốc dân trong tương lai không xa là xây dựng Trung Quốc trở thành một nước xã hội chủ nghĩa hùng mạnh với *nền nông nghiệp hiện đại, công nghiệp hiện đại, quốc phòng hiện đại và khoa học công nghệ hiện đại, bắt kịp và vượt qua trình độ tiên tiến của thế giới*⁽¹²⁾.

Khi bắt đầu cải cách và mở cửa, ông Đặng Tiểu Bình đã nhiều lần thảo luận về vấn đề hiện đại hóa phải thích ứng với điều kiện của Trung Quốc và đi theo con đường hiện đại hóa kiểu Trung Quốc. “Bốn hiện đại hóa” mà Trung Quốc muốn đạt được là hiện đại hóa “kiểu Trung Quốc”, đó là khái niệm về một xã hội khá giả.

Bước sang thế kỷ XXI, Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XVI và XVII của Đảng Cộng sản Trung Quốc đã lần lượt đề ra mục tiêu xây dựng xã hội khá giả toàn diện và xây dựng đất nước xã hội chủ nghĩa hiện đại thịnh vượng, dân chủ, văn minh và hài hòa. Lý luận về hiện đại hóa kiểu Trung Quốc không ngừng được đẩy mạnh và mở rộng trên cơ sở “công nghiệp hóa”, “bốn hiện đại hóa”, “xã hội khá giả”.

(2) Đặc điểm chủ yếu của mô hình hiện đại hóa kiểu Trung Quốc

Một là, hiện đại hóa kiểu Trung Quốc là hiện đại hóa với quy mô dân số khổng lồ. Trung Quốc hiện là quốc gia có dân số đông nhất thế giới và là quốc gia duy nhất đã đưa hàng trăm triệu người nghèo thoát nghèo thành công. Với dân số

hơn 1,4 tỷ người⁽¹³⁾, nhìn chung, Trung Quốc đã bước vào một xã hội hiện đại với quy mô lớn, phải đối mặt với những khó khăn và thách thức chưa từng có (như nguy cơ bẫy sinh sản thấp, già hóa dân số...). Do đó, quá trình hiện đại hóa kiểu Trung Quốc sẽ không phải là nỗ lực “một sớm một chiều” mà cần bền bỉ kiên nhẫn, phương thức thúc đẩy và con đường phát triển hiện đại hóa kiểu Trung Quốc cũng cần mang những đặc điểm riêng.

Hai là, hiện đại hóa kiểu Trung Quốc là hiện đại hóa trong đó mọi người dân đều thịnh vượng. Thịnh vượng chung là yêu cầu tất yếu của chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc, đồng thời cũng là một quá trình lịch sử lâu dài. Đại hội XX nhấn mạnh, coi khát vọng của người dân về một cuộc sống tốt đẹp hơn là điểm xuất phát và điểm kết thúc của quá trình hiện đại hóa⁽¹⁴⁾; đồng thời, nỗ lực bảo vệ và thúc đẩy công bằng xã hội, tiến tới thúc đẩy sự thịnh vượng chung cho toàn dân. Thịnh vượng chung cho tất cả mọi người hay chỉ cho số ít người, lấy người dân làm trung tâm hay lấy tư bản làm trung tâm? Trung Quốc xem đây chính là dấu hiệu cơ bản để phân biệt hiện đại hóa kiểu Trung Quốc và hiện đại hóa kiểu phương Tây.

Ba là, hiện đại hóa kiểu Trung Quốc là hiện đại hóa trong đó có sự hài hòa giữa văn minh vật chất và văn minh tinh thần. Sự giàu có về của cải vật chất và của cải tinh thần là yêu cầu cơ bản của quá trình hiện đại hóa xã hội chủ nghĩa. Trong thời gian qua, tốc độ phát triển kinh tế - xã hội đã vượt qua tốc độ xây dựng nền văn minh tinh thần, các trào lưu tư tưởng như chủ nghĩa khoái lạc, chủ nghĩa tiêu dùng, sùng bái tiền bạc, chủ nghĩa hư vô đã trỗi dậy, làm lung lay lý tưởng và niềm tin của nhiều người dân. Cần tiếp tục củng cố cơ sở vật chất của quá trình hiện đại hóa, cũng như củng cố các điều kiện vật chất cho cuộc sống

hạnh phúc của nhân dân; đồng thời, phát triển mạnh mẽ nền văn hóa xã hội chủ nghĩa tiên tiến, tăng cường giáo dục lý tưởng và tín ngưỡng, kế thừa nền văn minh Trung Quốc và phát huy sự giàu có toàn diện về vật chất và sự phát triển toàn diện về con người.

Bốn là, hiện đại hóa kiểu Trung Quốc là hiện đại hóa trong đó có sự hài hòa giữa con người và tự nhiên. Sự khai thác vô tận cũng như sự hủy hoại môi trường tự nhiên tất yếu sẽ dẫn tới sự “trả thù” của tự nhiên. Trung Quốc không thể đi theo con đường cũ “ô nhiễm trước, quản trị sau”, cần kiên trì phát triển bền vững, tuân thủ các phương châm, chính sách tiết kiệm, bảo vệ, phục hồi tự nhiên, kiên định đi theo con đường phát triển văn minh để phát triển bền vững cho dân tộc.

Năm là, hiện đại hóa kiểu Trung Quốc là hiện đại hóa theo con đường phát triển hòa bình. Trong tình hình môi trường bên trong và bên ngoài thay đổi chưa từng có trong một thế kỷ qua, mặc dù hòa bình và phát triển vẫn là chủ đề của thời đại ngày nay nhưng các vụ việc “thiên nga đen” và “tê giác xám” vẫn thường xuyên xảy ra. Trung Quốc chủ trương kiên định đứng về phía lẽ phải và sự tiến bộ của nền văn minh nhân loại, gương cao ngọn cờ hòa bình, phát triển, hợp tác cùng có lợi, bảo vệ tốt hơn sự phát triển và hòa bình của thế giới.

3. Các yêu cầu chính đối với quá trình hiện đại hóa

Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XX của Đảng Cộng sản Trung Quốc đã tổng kết và xây dựng thêm lý luận về hiện đại hóa kiểu Trung Quốc; đồng thời, đưa ra rõ ràng nét đặc sắc Trung Quốc, yêu cầu bản chất và các nguyên tắc chính cần phải nắm vững của hiện đại hóa kiểu Trung Quốc.

Chủ tịch Tập Cận Bình đã nhiều lần nhấn mạnh, chìa khóa để xử lý tốt các công việc là ở

Đảng, do vậy: “kiên trì sự lãnh đạo của Đảng” được đặt lên hàng đầu trong 9 yêu cầu bản chất của hiện đại hóa kiểu Trung Quốc. Bên cạnh đó còn có các yêu cầu: Kiên trì chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc, thực hiện sự phát triển chất lượng cao, phát triển dân chủ nhân dân trong suốt quá trình, làm phong phú thế giới tinh thần của nhân dân, đạt được sự thịnh vượng chung cho toàn thể người dân, thúc đẩy sự chung sống hài hòa giữa con người và tự nhiên, thúc đẩy xây dựng cộng đồng chung vận mệnh nhân loại, tạo ra hình thái mới của văn minh nhân loại.

(1) Kiên trì sự lãnh đạo toàn diện của Đảng

Chìa khóa để xây dựng đất nước xã hội chủ nghĩa hiện đại, toàn diện và hiện thực hóa mục tiêu, nhiệm vụ của thời kỳ mới và chặng đường mới nằm ở Đảng. Đảng Cộng sản Trung Quốc đại diện cho lợi ích cơ bản của đại đa số nhân dân, không đại diện cho lợi ích của bất kỳ nhóm lợi ích nào, bất kỳ nhóm quyền lực nào hoặc bất kỳ tầng lớp đặc quyền nào, điều này giúp cho Đảng Cộng sản Trung Quốc phát huy được tối đa lợi thế về lý luận, chính trị, tổ chức, thể chế trong quá trình lãnh đạo thực hiện công cuộc hiện đại hóa. Kiên trì sự lãnh đạo của Đảng là điều kiện bảo đảm cơ bản để thực hiện hiện đại hóa kiểu Trung Quốc.

Trước tình hình phức tạp, gay gắt của môi trường trong nước và quốc tế hiện nay, cần không ngừng nâng cao năng lực và trình độ lãnh đạo của Đảng, thực hiện sự lãnh đạo tập trung, thống nhất của Đảng trên mọi lĩnh vực, mọi mặt trận, đẩy mạnh hiện đại hóa kiểu Trung Quốc, hoàn thiện hệ thống, cơ chế xây dựng hiện đại hóa kiểu Trung Quốc do Đảng lãnh đạo, xây dựng đội ngũ cán bộ có bản lĩnh chính trị vững vàng, thích ứng với yêu cầu của thời kỳ mới và có khả năng lãnh đạo công cuộc hiện đại hóa.

(2) Kiên trì chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc

Con đường và quá trình hiện đại hóa của một quốc gia phụ thuộc vào điều kiện xã hội, truyền thống văn hóa và môi trường lịch sử cụ thể của quốc gia đó. Không có một mô hình hiện đại hóa nào có thể phù hợp với tất cả quốc gia trên thế giới. Điều kiện quốc gia, truyền thống văn hóa và lịch sử độc đáo của Trung Quốc đã xác định rằng Trung Quốc phải kiên định và độc lập thúc đẩy hiện đại hóa phù hợp với đặc điểm riêng của mình, phải mang đặc sắc Trung Quốc và phù hợp với thực tế của Trung Quốc.

Trên cơ sở thực tiễn lâu dài từ khi thành lập nước Cộng hòa Nhân dân

Trung Hoa, đặc biệt là từ khi cải cách mở cửa, thông qua những đổi mới và đột phá về lý luận và thực tiễn kể từ sau Đại hội XVIII, Đảng Cộng sản Trung Quốc đã thành công trong việc thúc đẩy và mở rộng hiện đại hóa kiểu Trung Quốc. Hiện

đại hóa kiểu Trung Quốc là hiện đại hóa xã hội chủ nghĩa do Đảng Cộng sản Trung Quốc lãnh đạo. Nó không chỉ có những đặc điểm chung của quá trình hiện đại hóa của các quốc gia, mà còn có những đặc điểm của Trung Quốc dựa trên những điều kiện riêng của mình⁽¹⁵⁾.

(3) Phát triển chất lượng cao

Kể từ lần đầu tiên được đề xuất tại Đại hội XIX của Đảng Cộng sản Trung Quốc, phát triển chất lượng cao đã trở thành một từ khóa quan trọng đối với nền kinh tế và xã hội Trung Quốc. Báo cáo Đại hội XX của Đảng Cộng sản Trung Quốc chỉ rõ, phát triển chất lượng cao là nhiệm vụ hàng đầu của sự nghiệp xây dựng đất nước xã hội chủ

nghĩa hiện đại toàn diện, là yêu cầu thiết yếu của hiện đại hóa kiểu Trung Quốc. Đây được xem là ưu tiên hàng đầu của quốc gia này trong điều hành và phục hưng đất nước vì không có nền tảng vật chất và công nghệ vững chắc thì không thể xây dựng một nước xã hội chủ nghĩa hiện đại hùng mạnh toàn diện.

Phát triển chất lượng cao trước hết là phát triển kinh tế chất lượng cao. Có nền tảng kinh tế vững chắc và ổn định thì xã hội sẽ càng có khả năng phát triển cao hơn. Xét cho cùng, phát triển là chìa khóa để giải quyết mọi vấn đề, cũng là phương diện để Trung Quốc thể hiện sức mạnh với tư cách là nền kinh tế lớn thứ hai thế giới.

Trong thập kỷ qua, dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Trung Quốc, sức mạnh kinh tế của Trung Quốc đã đạt được bước nhảy vọt lịch sử. Bí quyết ở đây là sự phát triển chất lượng cao một cách mạnh mẽ. Những năm gần đây, nền kinh tế Trung Quốc chuyển từ

tăng trưởng tốc độ cao sang phát triển chất lượng cao, trở nên cân bằng và bền vững hơn, quá trình phát triển có chất lượng hơn, hiệu quả hơn. Phát triển chất lượng cao đáp ứng được kỳ vọng của đa số nhân dân, cho dù là việc cải thiện chỉ số hạnh phúc, nâng cao chất lượng cuộc sống hay sự kiện toàn về hệ thống dịch vụ công, tiêu chuẩn hóa trật tự phân phối thu nhập và cơ chế tích lũy của cải, đều không thể tách rời sự phát triển chất lượng cao.

(4) Phát triển dân chủ nhân dân trong suốt quá trình

Dân chủ nhân dân trong toàn bộ quá trình là thuộc tính bản chất của nền chính trị dân chủ xã

Hiện đại hóa kiểu Trung Quốc là hiện đại hóa xã hội chủ nghĩa do Đảng Cộng sản Trung Quốc lãnh đạo. Nó không chỉ có những đặc điểm chung của quá trình hiện đại hóa của các quốc gia, mà còn có những đặc điểm của Trung Quốc dựa trên những điều kiện riêng của mình.

hội chủ nghĩa, là nền dân chủ rộng rãi, thực chất và hiệu quả nhất. Trên cơ sở phù hợp với hoàn cảnh và điều kiện thực tế của đất nước Trung Quốc, toàn bộ quá trình dân chủ nhân dân đã mở rộng con đường phát triển chính trị của chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc.

Nền dân chủ nhân dân trong toàn bộ quá trình là nền dân chủ xã hội chủ nghĩa có chủ thể bao quát nhất, nội dung chân thực nhất, chức năng hiệu quả nhất, không chỉ bảo đảm toàn diện trong các hoạt động bầu cử dân chủ, hiệp thương dân chủ, quyết định dân chủ, quản lý dân chủ, giám sát dân chủ, mà còn được phản ánh đầy đủ trên các khía cạnh quản trị, pháp chế, hành chính, giám sát, tư pháp, quản trị⁽¹⁶⁾...

Trong suốt quá trình hiện đại hóa, trong mọi mặt của đời sống chính trị, mọi lĩnh vực của đời sống xã hội, người dân Trung Quốc thể hiện ý chí, quan điểm của mình thông qua các hình thức dân chủ đa dạng. Điều này phản ánh tính toàn diện của chủ thể dân chủ nhân dân.

(5) Làm phong phú thế giới tinh thần của nhân dân

Làm phong phú thế giới tinh thần của người dân là yêu cầu thiết yếu của quá trình hiện đại hóa kiểu Trung Quốc, thỏa mãn nhu cầu tinh thần của nhân dân là nhiệm vụ cơ bản để tạo nên hào quang văn hóa mới, khơi dậy sức sáng tạo văn hóa của nhân dân là phương thức quan trọng để nâng cao sức mạnh tinh thần của nhân dân⁽¹⁷⁾. Để làm được điều đó, không chỉ cần đáp ứng nhu cầu văn hóa của nhân dân, mà còn phải làm cho nhân dân trở thành chủ thể sáng tạo văn hóa, xuất phát từ lập trường của người dân, tôn trọng tâm huyết, tính chủ động của nhân dân trong sáng tạo văn hóa, tạo điều kiện cho người dân, khơi dậy trọn vẹn sức sáng tạo văn hóa của mỗi người.

Con đường làm phong phú thế giới tinh thần của nhân dân có 6 đặc điểm sau: Phát triển cân

bằng giữa văn minh vật chất và văn minh tinh thần; “làm phong phú thế giới tinh thần của nhân dân” và “nâng cao “mức độ” tinh thần của nhân dân” hỗ trợ, bổ sung cho nhau; lấy sự thịnh vượng chung về đời sống tinh thần của nhân dân làm mục tiêu; vừa theo đuổi các mục tiêu chung, vừa ủng hộ, coi trọng những nhu cầu khác biệt và cá nhân hóa; vận động phát triển xanh và bền vững, từ chối tiêu dùng kiểu khoe khoang, bất chấp và tôn thờ tiền bạc; vừa phải dựa vào thực tiễn và lịch sử đất nước, thực tiễn xã hội và sáng tạo của nhân dân, vừa phải tích cực tiếp thu những nét văn hóa đặc sắc của nước ngoài⁽¹⁸⁾.

(6) Hướng tới sự thịnh vượng chung cho toàn thể nhân dân

Sự thịnh vượng chung thể hiện sự khao khát và kỳ vọng của người dân về một cuộc sống tốt đẹp hơn trong thời đại mới. Báo cáo Đại hội XX của Đảng Cộng sản Trung Quốc chỉ rõ, bằng những nỗ lực không ngừng nghỉ, Trung Quốc đã hiện thực hóa giấc mơ thiên niên kỷ về một đất nước khá giả, trẻ nhỏ được hưởng nền giáo dục, người lao động có thu nhập, được chữa bệnh khi ốm đau, già yếu có nơi nương tựa, có nơi ăn chốn ở, người yếu thế được giúp đỡ, những thành quả, hạnh phúc, an ninh của người dân được bảo đảm đầy đủ hơn, bền vững hơn⁽¹⁹⁾.

Tuy nhiên, vẫn cần nhận thức rằng, việc thúc đẩy thịnh vượng chung trong tình hình mới còn nhiều khó khăn, trong đó có sự phát triển chưa cân đối, chênh lệch khá cao về sự phát triển và phân bổ thu nhập giữa thành thị và nông thôn, người dân còn gặp nhiều vướng mắc trong các vấn đề như việc làm, chỗ ở, y tế, giáo dục... Để thúc đẩy vững chắc thịnh vượng chung trong thời đại mới, cần phải hiểu và nắm rõ vấn đề lợi ích thiết thực nhất, trực tiếp nhất, người dân quan tâm nhất, nỗ lực hết sức bảo đảm và cải thiện đời sống người dân trong quá trình phát triển, khuyến

khích người dân chung tay tạo nên cuộc sống tốt đẹp hơn, tập trung giải quyết những vấn đề cấp bách của nhân dân, cải thiện hệ thống dịch vụ công cơ bản, nâng cao mức độ dịch vụ công, không ngừng hiện thực hóa mong muốn của người dân về một cuộc sống tốt đẹp hơn.

(7) Thúc đẩy sự hòa hợp giữa con người và tự nhiên

Trong Báo cáo Đại hội XX, Tổng Bí thư Tập Cận Bình có nói: “Tôn trọng tự nhiên, thuận theo tự nhiên, bảo vệ tự nhiên là yêu cầu nội tại của việc xây dựng đất nước xã hội chủ nghĩa hiện đại một cách toàn diện. Phải thiết lập và thực hiện một cách vững chắc quan điểm “non xanh nước biếc chính là núi vàng núi bạc”, lập kế hoạch phát triển từ góc độ chung sống hài hoà giữa con người và tự nhiên”⁽²⁰⁾. Luận điểm này đã đưa ra những định hướng quan trọng cho việc thúc đẩy xây dựng nền văn minh sinh thái trong thời kỳ mới và chặng đường mới.

Mối quan hệ giữa con người và tự nhiên là mối quan hệ cơ bản nhất của xã hội loài người. Lịch sử văn minh nhân loại cũng là lịch sử phát triển mối quan hệ giữa con người và tự nhiên. Khi con người bảo vệ tự nhiên, đối xử với tự nhiên một cách tử tế, thân thiện, những gì tự nhiên đem lại cũng sẽ rất tốt đẹp; khi con người tàn bạo cướp bóc, phá hủy tự nhiên, tất yếu sẽ phá vỡ sự cân bằng của hệ sinh thái, nhận lại sự trừng phạt của tự nhiên. Kể từ sau Đại hội XVIII, Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Trung Quốc đã tăng cường sự lãnh đạo toàn diện của Đảng đối với công cuộc xây dựng văn minh sinh thái, đặt văn minh sinh thái ở vị trí nổi bật trong toàn cục, thực hiện một loạt thoả thuận chiến lược lớn. Kiên trì quan điểm “non xanh nước biếc chính là núi vàng núi bạc”, nhấn mạnh việc quản trị một cách hệ thống và bảo vệ hệ sinh thái núi, sông, rừng, ruộng, hồ, đồng, cỏ, cát,

công cuộc xây dựng văn minh sinh thái và bảo vệ môi trường sinh thái đã trải qua những bước chuyển mình mang tính lịch sử, mở ra một chương mới trong sự chung sống hài hòa giữa con người và tự nhiên.

(8) Thúc đẩy xây dựng cộng đồng chung vận mệnh nhân loại

Trong Báo cáo Đại hội XX của Đảng Cộng sản Trung Quốc, “thúc đẩy xây dựng cộng đồng chung vận mệnh nhân loại” là một trong những từ khóa quan trọng. Trên thực tế, từ khóa này đã được nhắc đến trong Báo cáo Đại hội XVIII và Báo cáo Đại hội XIX. Kể từ sau Đại hội XVIII, đứng trước câu hỏi “xây dựng thế giới như thế nào và bằng cách nào”, trên cơ sở tư duy sâu sắc về tương lai vận mệnh của nhân loại, ông Tập Cận Bình đã đưa ra khái niệm quan trọng xây dựng cộng đồng chung vận mệnh nhân loại. Kể từ đó, khái niệm này cũng được triển khai vào chính sách ngoại giao nước lớn mang đặc sắc Trung Quốc.

Trong những năm gần đây, Trung Quốc đã kêu gọi cộng đồng quốc tế cùng tuân thủ quan điểm an ninh chung, toàn diện, hợp tác, bền vững, thúc đẩy và tham gia hợp tác quốc tế chống dịch; khởi động “Sáng kiến an ninh dữ liệu toàn cầu”, đưa ra các giải pháp của Trung Quốc nhằm ứng phó với những thách thức về an ninh, lương thực và năng lượng; tích cực thúc đẩy xây dựng sáng kiến “Vành đai và con đường” nhằm duy trì sự ổn định của chuỗi cung ứng và chuỗi công nghiệp toàn cầu; kiên quyết đi theo con đường ưu tiên sinh thái, phát triển xanh và carbon thấp, công bố mục tiêu carbon kép đầy tham vọng.

Trung Quốc đã chính thức đề ra chiến lược xây dựng với một tương lai chung cho nhân loại tuân thủ định hướng giá trị “lập kỷ đạt nhân, kiên thiện thiên hạ” (bản thân muốn thành công thì phải giúp người khác thành công trước, khiến thiên hạ đều được lợi), theo đuổi lý tưởng cao cả

“hoà chung cộng tế, hoà hợp cộng sinh” (đồng tâm hiệp lực khắc phục khó khăn, cùng chung sống hài hoà)⁽²¹⁾ và xây dựng một thế giới đại hòa hợp với đời sống vật chất viên mãn, phẩm chất đạo đức cao đẹp, xã hội công bằng chính trực, tính ưu việt của các nền văn minh thông qua sự cùng tồn tại của các nền văn minh.

(9) Tạo ra hình thái mới của văn minh nhân loại

Tại Lễ kỷ niệm 100 năm ngày thành lập Đảng Cộng sản Trung Quốc, Tổng Bí thư Tập Cận Bình nêu rõ, Trung Quốc kiên trì và phát triển chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc, thúc đẩy sự phát triển hài hòa giữa văn minh vật chất, văn minh chính trị, văn minh tinh thần, văn minh xã hội, văn minh sinh thái, tạo ra con đường hiện đại hóa kiểu Trung Quốc, tạo ra hình thái mới của nền văn minh nhân loại⁽²²⁾.

Trong một thế kỷ qua, nhân dân Trung Quốc dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Trung Quốc, với thái độ chủ động và tích cực tìm tòi, đã đi theo con đường hiện đại hóa phù hợp với thực tế của Trung Quốc và thúc đẩy sự tiến bộ của nền văn minh nhân loại; từ đó, tạo ra một nền văn minh với “hình thái mới” khác với nền văn minh

tư bản. Đồng thời, hình thái mới của văn minh nhân loại được hình thành trong quá trình hiện đại hóa kiểu Trung Quốc, nên giá trị và mục đích của nó không chỉ làm phong phú và phát triển quan điểm văn minh của chủ nghĩa Mác mà còn phản ánh sự theo đuổi giá trị chung của nhân loại, thúc đẩy sự phát triển của nền văn minh Trung Quốc cũng như thế giới.

Con đường hiện đại hóa định hình lại hình thức phát triển mới của nền văn minh nhân loại này không đòi hỏi tất cả các quốc gia trên thế giới phải tuân theo một hệ thống xã hội giống hệt nhau, có lối sống giống hệt nhau và đồng ý với một quan niệm giá trị giống nhau; mà là “thế giới đại đồng, hoà hợp cộng sinh”, tìm kiếm sự công nhận phổ quát đối với các nền văn minh đa dạng của tất cả các quốc gia và dân tộc; đồng thời, thúc đẩy sự gắn kết của các quốc gia và dân tộc thành một cộng đồng các nền văn minh.

Theo nghĩa này, hiện đại hóa kiểu Trung Quốc vẫn đang nỗ lực trên con đường xây dựng một cộng đồng có tương lai chung cho nhân loại liên quan đến toàn nhân loại và thúc đẩy lợi ích chung, sự phát triển chung của thế giới ❖

(1) Lưu Mộng Dương (2014), “*Chuỗi chuyến công du nước ngoài 1978-1979 của Đặng Tiểu Bình: Tôi hiểu thế nào là hiện đại hóa*”, Mạng Tin tức Trung Quốc, tại: <http://cctv.com.cn>, truy cập ngày 26/6/2024.

(2) Triệu Đại Quốc (2008), “*Đặng Tiểu Bình phát biểu khai mạc Đại hội XII*”, trong: Nhân dân Trung Quốc, tại: <http://cpc.people.com.cn>, truy cập ngày 26/6/2024.

(3) Chính phủ Trung Quốc (2008), “*Báo cáo Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng Cộng sản Trung Quốc*”, tại: <http://gov.cn>, truy cập ngày 15/6/2024.

(4) Tân Hoa Xã (2021), “*Tập Cận Bình tham dự và có bài phát biểu quan trọng tại Hội nghị thượng đỉnh Đảng Cộng sản Trung Quốc và lãnh đạo các chính đảng thế giới*”, tại: <http://xinhuanet.com>, truy cập ngày 12/6/2024.

(5) Trần Vũ (2021), “*Kiên trì đi theo con đường hiện đại hóa kiểu Trung Quốc*”, trong Tin tức Trung Quốc, tại: <https://news.cctv.com>, truy cập ngày 12/4/2024.

- (6), (19), (20) Tân Hoa Xã (2022), “*Báo cáo tại Đại hội toàn quốc lần thứ XX Đảng Cộng sản Trung Quốc*”, tại: <http://gov.cn>, truy cập ngày 12/7/2024.
- (7) Ngô Hải Giang (2023), “*Từ “mô hình Trung Quốc” đến hiện đại hóa kiểu Trung Quốc*”, Tạp chí Nghiên cứu Lý luận tư tưởng, số 3/2023, tr.34-40.
- (8) Âu Dương Tuyết Mai (2021), “*Phương hướng lý luận trong công cuộc xây dựng văn hóa của Đảng Cộng sản Trung Quốc trong thế kỷ qua*”, tại trang mạng: Mạng Diễn đàn nhân dân, <https://rmlt.com.cn>, truy cập ngày 21/7/2024.
- (9) Quần chúng (2024), “*Phấn đấu tiên phong trong công cuộc hiện đại hóa Trung Quốc*”, tại: <https://qunzh.com>, truy cập ngày 12/8/2024.
- (10), (11) Tân Hướng Dương (2024), “*Sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Trung Quốc và hiện đại hóa kiểu Trung Quốc*”, tại: Mạng Lịch sử Trung Quốc, <https://hprc.org.cn>, truy cập ngày 12/8/2024.
- (12) Tân Hoa Xã (2009), “*Sự đề xuất mục tiêu vĩ đại bốn hiện đại hóa*”, tại: <http://gov.cn>, truy cập ngày 26/8/2024.
- (13) Thanh niên Trung Quốc (2024), “*Cuối năm 2013, tổng dân số Trung Quốc đạt hơn 1,4 tỷ người*”, tại: <http://zqb.cyol.com>, truy cập ngày 26/8/2024
- (14) Thôi Hữu Bình (2023), “*Hiểu và nắm bắt sâu sắc các yêu cầu thiết yếu của công cuộc hiện đại hóa kiểu Trung Quốc và đạt được sự thịnh vượng chung cho toàn dân*”, tại trang mạng Nhân dân: <https://people.com.vn>, truy cập ngày 12/8/2024.
- (15) Đảng viên Đảng Cộng sản Trung Quốc (2022), “*Tổng kết Đại hội đại biểu toàn quốc Đảng Cộng sản Trung Quốc lần thứ XX - Thúc đẩy toàn diện phục hưng dân tộc Trung Hoa bằng hiện đại hóa kiểu Trung Quốc*”, tại: <https://12371.cn>, truy cập ngày 12/8/2024.
- (16) Nhân dân (2022), “*Nền dân chủ Trung Quốc cho thấy những đặc sắc nổi bật và ưu thế rõ rệt*”, tại: <https://people.com.vn>, truy cập ngày 12/8/2024.
- (17), (18) Dương Truyền Trương (2022), “*Các học giả nói về vấn đề “làm phong phú thế giới tinh thần của nhân dân”*”, trong trang mạng Quang Minh, tại: <https://gmw.cn>, truy cập ngày 12/8/2024.
- (21) Trung tâm Nghiên cứu tư tưởng ngoại giao Tập Cận Bình (2024), “*Giương cao ngọn cờ cộng đồng nhân loại chung vận mệnh, thúc đẩy thế giới hướng tới một tương lai tươi sáng*”, trong trang mạng Cầu Thị, tại <http://qiushi.net>, truy cập ngày 26/8/2024.
- (22) Tàng Phong Vũ (2021), “*Con đường Trung Quốc tạo nên một hình thái mới của văn minh nhân loại*”, trong trang mạng Tân Hoa, tại: <http://xinhuanet.com>, truy cập ngày 26/8/2024.

Tài liệu tham khảo:

- 1- Cục Thống kê quốc gia (2022), *Ý tưởng mới dẫn dắt sự phát triển mới, thời đại mới mở ra cục diện mới - Một trong loạt báo cáo về thành tựu phát triển kinh tế, xã hội kể từ sau Đại hội XVIII Đảng Cộng sản Trung Quốc*, tại: <http://stats.gov.cn>, truy cập ngày 12/8/2023.
2. Tân Hoa Xã (2022), “*Báo cáo tại Đại hội toàn quốc lần thứ XX Đảng Cộng sản Trung Quốc*”, tại: <http://gov.cn>, truy cập ngày 12/8/2023.
3. Tân Hướng Dương (2024), “*Sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Trung Quốc và hiện đại hóa kiểu Trung Quốc*”, trong trang mạng Lịch sử Trung Quốc, tại: <https://hprc.org.cn>, truy cập ngày 12/9/2024.
4. Tân Hoa Xã (2009), “*Sự đề xuất mục tiêu vĩ đại bốn hiện đại hóa*”, tại: <http://gov.cn>, truy cập ngày 26/10/2023.